

Aanvrager:	Stichting Pakhuis de Zwijger
Titel:	Naar rechtvaardigheid
Gevraagd bedrag:	€ 2.200.000

POSITIEF

Inleiding en samenvatting

In 2006 opende Pakhuis de Zwijger de deuren als podium voor creatie en innovatie, met programma's en projecten met een focus op de stad, het land en de wereld van morgen. Inmiddels is Pakhuis de Zwijger uitgegroeid tot lokaal, nationaal en internationaal platform dat systeem- en leefwereld samenbrengt en projecten realiseert die bijdragen aan een rechtvaardiger samenleving, met een essentiële rol voor de creatieve industrie. Pakhuis de Zwijger is een interdisciplinaire publieke ontmoetingsplaats, die dialoog en verbeelding centraal zet.

Stichting Pakhuis de Zwijger vraagt een bedrag aan van € 2.200.000 aan binnen categorie I van de Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025-2028. In de periode 2021-2024 is de organisatie door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie eenmaal ondersteund voor de uitvoering van een tweejarig activiteitenprogramma, voordat het toetrad tot de BIS.

In de periode 2025-2028 verbreedt Pakhuis de Zwijger diens focus van het faciliteren van dialoog en gesprek naar het actief meewerken aan het vormgeven van een toekomst waarin iedereen zich thuis kan voelen. Pakhuis de Zwijger beoogt dit te doen door zowel lokaal als nationaal te opereren en de verbinding te versterken naar internationale initiatieven. De organisatie stelt zich ten doel de vergaarde inzichten van de afgelopen jaren te verbeelden, te verspreiden en te helpen omzetten in de praktijk. De organisatie stelt hierbij het begrip rechtvaardigheid centraal. Dit begrip definieert Pakhuis de Zwijger als gelijkwaardigheid op de lange termijn, een eerlijke verdeling van middelen en voorzieningen voor individuen en groepen binnen een samenleving, en de maatschappij als geheel. In het programma voor de komende periode komen sociale en economische thema's als onderdak, de eerlijke verdeling van middelen, welvaart, zorg en onderwijs, aan bod. Pakhuis de Zwijger constateert dat er, ook vanuit duurzaamheidsoverwegingen, een noodzaak is aan strategieën gericht op het herverdelen van schaarse middelen en alternatieven voor de eeuwige zucht naar groei. In het vormen van deze strategieën ziet de instelling een centrale rol voor creatieve makers, ontwerpers en architecten, zeker ook omdat in een klein land als Nederland rechtvaardigheid ook over ruimtelijke transitieopgaven gaat.

Het programma omvat veertien programmalijnen en biedt een breed scala aan activiteiten zoals *talks*, podcasts, transitietrajecten, een boekenclub, publicaties, excursies, ontwerp ateliers en onderzoeksopgaven. De programmalijnen behandelen verschillende onderwerpen als dekolonisatie, antiracisme, het versterken van de democratie, biodiversiteit, kunstmatige intelligentie en het verduurzamen van de bouw. Bij de activiteiten worden diverse partners betrokken zoals onderwijsinstellingen, ministeries, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Belangrijk uitgangspunt is en blijft om alle programma's gratis aan te bieden aan bezoekers en deelnemers.

In 2024 besteedt de organisatie aandacht aan het werven van nieuwe leden van de Raad van Toezicht en het bestendigen van de overgang van het huidige interim-bestuur naar een nieuwe structuur met een managementteam en bestuur. De organisatie verwacht structurele subsidie te ontvangen van het Amsterdam Fonds voor de Kunst en wil aanspraak maken op Europese subsidiegelden. Daarnaast wordt een substantieel deel van de begroting gedekt met partnerbijdragen. In de financieringsmix heeft de gevraagde subsidie aan het Stimuleringsfonds een aandeel van 18,5%.

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie laat zich overwegend positief uit over de aanvraag van Pakhuis de Zwijger. De organisatie heeft in de afgelopen periode laten zien dat ze een breed en toegankelijk programma aanbiedt waarin verschillende aspecten van het stedelijke leven aan de orde komen. De programmaonderdelen zijn verschillend van onderwerp en opzet en daarmee weet Pakhuis de Zwijger een divers, stedelijk publiek aan te spreken, ook van buiten Amsterdam. De programma's hebben betrekking op meerdere disciplines binnen de creatieve industrie en zijn nationaal toonaangevend. De organisatie is via verschillende programma's onderdeel van een Europees netwerk. De commissie vindt het positief dat de organisatie die lijn wil doorzetten en het debat over maatschappelijke en stedelijke transitieopgaven wil blijven programmeren en faciliteren. Het voorgestelde programma met veertien lijnen is rijk aan onderwerpen zoals kunstmatige intelligentie, bereikbaarheid, beloning en alternatieve economische systemen. De veertien genoemde onderwerpen zijn actueel en maatschappelijk relevant. De commissie deelt de analyse van de organisatie dat creatieve makers en ontwerpers niet alleen kunnen bijdragen aan de verbeelding van deze opgaven, maar juist ook een rol kunnen spelen in het vormgeven van oplossingen voor deze problemen. Dat maakt de verschillende programmalijnen die meer van maatschappelijke aard zijn juist ook interessant voor de ontwerpende disciplines zoals social design en stedenbouw. De commissie is dan ook positief over de artistiek inhoudelijke kwaliteit en de maatschappelijke betekenis van het ingediende plan.

De commissie reageert daarentegen verdeeld op de aangekondigde koerswijziging waarin er meer focus wordt gelegd op het daadwerkelijk ontwerpen en maken, in relatie tot de genoemde opgaven, met daarin een grotere rol voor de instelling zelf. Pakhuis de Zwijger heeft een bewezen trackrecord op het gebied van het faciliteren van het gesprek. De commissie vindt de ambitie om ook meer concreet bij te dragen aan verandering en transitie positief, maar ze ziet geen overtuigende aanpak in het voorstel met betrekking tot de wijze waarop de organisatie dit wil bereiken. Het is bijvoorbeeld nog onduidelijk welke expertise er door Pakhuis de Zwijger bij het opzetten van deze programmaonderdelen wordt betrokken.

De toegankelijkheid van de instelling en de bedrijfsmatige gezondheid worden door de commissie als voldoende beoordeeld. De commissie constateert dat de instelling zich inspant om de toegankelijkheid voor verschillende doelgroepen te versterken, mede door de activiteiten gratis toegankelijk te maken. Daarbij werkt Pakhuis de Zwijger samen met een grote diversiteit aan partners die vaak lokaal sterk verankerd zijn, waardoor er vertrouwen is dat er ook een divers publiek kan worden bereikt, zowel lokaal als nationaal. In de aanvraag wordt tevens een beknopt beeld gegeven van de wijze waarop Pakhuis de Zwijger deze onderwerpen wil laden in zowel de lokale, nationale en soms internationale context. De commissie vindt het positief dat de instelling meer met lokale partners in het gehele land wil gaan samenwerken. Dit kan leiden tot een stevigere positie als landelijke instelling. De commissie ziet wel een grote uitdaging in de balans die Pakhuis de Zwijger zal moeten vinden tussen het grootstedelijke karakter en regionale aansluiting.

De organisatie reflecteert in de aanvraag op een aantal bewogen jaren, waarin de covid-pandemie, het besluit over de BIS en een interne crisis veel impact hebben gehad op de organisatie. De commissie vindt het positief dat Pakhuis de Zwijger een helder beeld schetst van deze gebeurtenissen en hoe ze erop heeft ingespeeld. De commissie is er dan ook van overtuigd dat de organisatie sterker uit deze periode is gekomen en met vertrouwen en ambitie de toekomst in gaat.

Wat betreft de consistentie in doel en opzet van de aanvraag is de commissie overtuigd van het voorstel. Ze beoordeelt de aanvraag op dit criterium als voldoende. Dit komt met name door het bewezen trackrecord van de instelling en de heldere lijnen voor de toekomst. De commissie is zoals gezegd wel kritisch op de ambitie om meer actief bij

te dragen in het vormgeven van veranderingen, omdat dit onvoldoende is uitgewerkt in de aanvraag. Ze is dan ook benieuwd in welke mate deze ambitie kan worden waargemaakt.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert het bestuur de aanvraag van Stichting Pakhuis de Zwijger te honoreren. Het voorstel scoort over het geheel genomen ruim voldoende op de in de regeling geformuleerde beoordelingscriteria. De commissie verwacht, na bestudering van de aanvraag en op basis van bovenstaande overwegingen, dat de instelling vanuit diens kerntaak met het activiteitenplan een waardevolle bijdrage zal leveren aan de ontwikkeling en professionalisering van de creatieve industrie in Nederland.